Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 26ης Ιανουαρίου 2017 * [i]

«Αίτηση αναίρεσης — Ανταγωνισμός — Συμπράξεις — Βελγική, γερμανική, γαλλική, ιταλική, ολλανδική και αυστριακή αγορά ειδών υγιεινής — Απόφαση με την οποία διαπιστώνεται παράβαση του άρθρου 101 ΣΛΕΕ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο — Συντονισμός τιμών πώλησης και ανταλλαγή ευαίσθητων εμπορικών πληροφοριών — Ενιαία παράβαση — Απόδειξη — Πρόστιμα — Πλήρης δικαιοδοσία — Εύλογη προθεσμία — Αναλογικότητα»

Στην υπόθεση C-626/13 P,

με αντικείμενο αίτηση αναίρεσης δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ασκήθηκε στις 29 Νοεμβρίου 2013,

Villeroy & Boch Austria GmbH, με έδρα το Mondsee (Αυστρία), εκπροσωπούμενη από τους A. Reidlinger και J. Weichbrodt, Rechtsanwälte,

αναιρεσείουσα,

όπου ο έτερος διάδικος είναι η

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους M. Kellerbauer, L. Malferrari και F. Ronkes Agerbeek, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής πρωτοδίκως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Tizzano, αντιπρόεδρο του Δικαστηρίου, προεδρεύοντα του πρώτου τμήματος, M. Berger, E. Levits, M. S. Rodin (εισηγητή) και F. Biltgen, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Wathelet

γραμματέας: K. Malacek, υπάλληλος διοίκησης,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζήτησης της 10ης Σεπτεμβρίου 2015,

κατόπιν της απόφασης που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική

Απόφαση

1 Με την αίτηση αναίρεσης, η Villeroy & Boch Austria GmbH (στο εξής: Villeroy & Boch Austria) ζητεί να αναιρεθεί η απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 16ης Σεπτεμβρίου 2013, Villeroy & Boch Austria κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-373/10, T-374/10, T-382/10 και T-402/10, μη δημοσιευθείσα, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, EU:T:2013:455), στο μέτρο που, με την απόφαση αυτή, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή της περί ακύρωσης της απόφασης C(2010) 4185 τελικό της Επιτροπής, της 23ης Ιουνίου 2010, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 101 ΣΛΕΕ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας για τον ΕΟΧ (υπόθεση COMP/39092 – Εγκαταστάσεις λουτρών) (στο εξής: επίδικη απόφαση), κατά το μέρος που την αφορά.

Το νομικό πλαίσιο

Ο κανονισμός (ΕΚ) 1/2003

2 Το άρθρο 23, παράγραφοι 2 και 3, του κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα [101 και 102 ΣΛΕΕ] (ΕΕ 2003, L 1, σ. 1), ορίζει τα εξής:

«2. Η Επιτροπή δύναται με απόφασή της να επιβάλει σε επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων πρόστιμα, σε περίπτωση που αυτές, εκ προθέσεως ή εξ αμελείας:

α) διαπράττουν παράβαση των διατάξεων του άρθρου [101 ή 102 ΣΛΕΕ] […]

[…]

Για καθεμία από τις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην παράβαση, το πρόστιμο δεν υπερβαίνει το 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος.

[…]

3. Ο καθορισμός του ύψους του προστίμου γίνεται με βάση τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης.»

Οι κατευθυντήριες γραμμές του 2006

3 Οι κατευθυντήριες γραμμές για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων που επιβάλλονται κατ' εφαρμογή του άρθρου 23, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 (ΕΕ 2006, C 210, σ. 2, στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές του 2006) επισημαίνουν, στο σημείο τους 2, ότι, όσον αφορά τον υπολογισμό των προστίμων, «η Επιτροπή οφείλει να λαμβάνει υπόψη της τη διάρκεια και τη σοβαρότητα της παράβασης» και ότι «το επιβαλλόμενο πρόστιμο δεν πρέπει να υπερβαίνει τα όρια που προβλέπονται στο άρθρο 23 παράγραφος 2, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003».

4 Το σημείο 37 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006 έχει ως εξής:

«Παρότι οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές παραθέτουν τη γενική μεθοδολογία για τον υπολογισμό των προστίμων, οι ιδιαιτερότητες μιας ορισμένης υπόθεσης ή η ανάγκη διασφάλισης του αποτρεπτικού χαρακτήρα του προστίμου μπορεί να δικαιολογούν απόκλιση από τη μεθοδολογία αυτή ή από τα όρια που καθορίζονται στο σημείο 21.»

Το ιστορικό της διαφοράς και η επίδικη απόφαση

5 Τα προϊόντα τα οποία αφορά η παράβαση είναι είδη υγιεινής που ανήκουν σε μία από τις ακόλουθες τρεις υποκατηγορίες προϊόντων, ήτοι τις βρύσες μπάνιου, τις ντουζιέρες και τα εξαρτήματά τους, και τα κεραμικά μπάνιου (στο εξής: οι τρεις υποκατηγορίες προϊόντων).

6 Το ιστορικό της διαφοράς εκτίθεται με τις σκέψεις 1 έως 19 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης και μπορεί να συνοψιστεί ως εξής.

7 Με την επίδικη απόφαση, η Επιτροπή διαπίστωσε παράβαση του άρθρου 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο της 2ας Μαΐου 1992 (ΕΕ 1994, L 1, σ. 3, στο εξής: Συμφωνία ΕΟΧ) στον τομέα των ειδών υγιεινής. Κατά την Επιτροπή, η παράβαση αυτή, στην οποία μετείχαν 17 επιχειρήσεις, τελέστηκε σε διάφορες περιόδους κατά το χρονικό διάστημα από τις 16 Οκτωβρίου 1992 έως τις 9 Νοεμβρίου 2004, υπό τη μορφή ενός πλέγματος αντίθετων προς τον ανταγωνισμό συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών στο έδαφος του Βελγίου, της Γερμανίας, της Γαλλίας, της Ιταλίας, των Κάτω Χωρών και της Αυστρίας.

8 Πιο συγκεκριμένα, η Επιτροπή έκρινε με την επίδικη απόφαση ότι η διαπιστωθείσα παράβαση συνίστατο, πρώτον, στον συντονισμό, εκ μέρους των κατασκευαστών ειδών υγιεινής, ετήσιων αυξήσεων των τιμών και άλλων στοιχείων τιμολόγησης στο πλαίσιο τακτικών συναντήσεων μεταξύ εθνικών επαγγελματικών ενώσεων, δεύτερον, στον καθορισμό ή τον συντονισμό τιμών εξ αφορμής ειδικών περιστάσεων όπως η αύξηση του κόστους των πρώτων υλών, η εισαγωγή του ευρώ ή η θέση σε λειτουργία διοδίων και, τρίτον, στην κοινοποίηση και την ανταλλαγή ευαίσθητων εμπορικών πληροφοριών. Επιπλέον, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι ο κύκλος του καθορισμού των τιμών στον τομέα των ειδών υγιεινής ήταν ετήσιος. Στο πλαίσιο αυτό, οι τιμοκατάλογοι τους οποίους κατάρτιζαν οι κατασκευαστές παρέμεναν γενικώς σε ισχύ για ένα έτος και χρησίμευαν ως βάση για τις εμπορικές τους σχέσεις με τους χονδρεμπόρους.

9 Η Villeroy & Boch Austria καθώς και οι λοιπές προσφεύγουσες πρωτοδίκως, οι Villeroy & Boch AG (στο εξής: Villeroy & Boch), Villeroy & Boch SAS (στο εξής: Villeroy & Boch France) καθώς και Villeroy & Boch Belgium SA (στο εξής: Villeroy & Boch Belgium), δραστηριοποιούνται στο τομέα των ειδών υγιεινής. Η Villeroy & Boch κατέχει το σύνολο του κεφαλαίου της Villeroy & Boch Austria, της Villeroy & Boch France, της Villeroy & Boch Belgium, της Ucosan BV και των θυγατρικών της καθώς και της Villeroy & Boch SARL.

10 Στις 15 Ιουλίου 2004 η Masco Corp. και οι θυγατρικές της, μεταξύ των οποίων η Hansgrohe AG που κατασκευάζει βρύσες μπάνιου και η Hüppe GmbH που κατασκευάζει ντουζιέρες, ενημέρωσαν την Επιτροπή για την ύπαρξη σύμπραξης στον τομέα των ειδών υγιεινής και ζήτησαν να μην τους επιβληθεί πρόστιμο, δυνάμει της ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με τη μη επιβολή και τη μείωση των προστίμων σε περιπτώσεις συμπράξεων (καρτέλ) (ΕΕ 2002, C 45, σ. 3, στο εξής: ανακοίνωση περί συνεργασίας του 2002), ή, τουλάχιστον, να είναι μειωμένα τα πρόστιμα τα οποία ενδεχομένως θα τους επιβάλλονταν. Στις 2 Μαρτίου 2005, η Επιτροπή εξέδωσε απόφαση σχετικά με την υπό όρους απαλλαγή της Masco από την επιβολή προστίμου, βάσει του σημείου 8, στοιχείο α′, και του σημείου 15 της ανωτέρω ανακοίνωσης.

11 Στις 9 και 10 Νοεμβρίου 2004 η Επιτροπή διενήργησε αιφνίδιους ελέγχους στις εγκαταστάσεις διαφόρων εταιριών και εθνικών επαγγελματικών ενώσεων δραστηριοποιούμενων στον τομέα των ειδών υγιεινής.

12 Στις 15 και 19 Νοεμβρίου 2004, η Grohe Beteiligungs GmbH και οι θυγατρικές της, καθώς και η American Standard Inc. (στο εξής: Ideal Standard) ζήτησαν, αντιστοίχως, να απαλλαγούν από το πρόστιμο βάσει της ανακοίνωσης περί συνεργασίας του 2002 ή, τουλάχιστον, να είναι μειωμένο το ποσό του προστίμου τους.

13 Αφού απέστειλε, κατά το χρονικό διάστημα από τις 15 Νοεμβρίου 2005 έως τις 16 Μαΐου 2006, αιτήσεις παροχής πληροφοριών σε διάφορες εταιρίες και ενώσεις δραστηριοποιούμενες στον τομέα των ειδών υγιεινής, στις οποίες περιλαμβάνονταν και οι προσφεύγουσες πρωτοδίκως, η Επιτροπή εξέδωσε, στις 26 Μαρτίου 2007, ανακοίνωση αιτιάσεων που κοινοποιήθηκε και στις τελευταίες.

14 Η Roca SARL καθώς και η Hansa Metallwerke AG και οι θυγατρικές της ζήτησαν επίσης, στις 17 και 19 Ιανουαρίου 2006 αντιστοίχως, να απαλλαγούν από το πρόστιμο βάσει της ανακοίνωσης περί συνεργασίας του 2002 ή, τουλάχιστον, να είναι μειωμένο το ποσό του προστίμου τους. Στις 20 Ιανουαρίου 2006, η Aloys F. Dornbracht GmbH & Co. KG Armaturenfabrik υπέβαλε παρόμοια αίτηση.

15 Κατόπιν της διεξαγωγής ακρόασης από τις 12 έως τις 14 Νοεμβρίου 2007, στην οποία μετείχαν οι προσφεύγουσες πρωτοδίκως, της αποστολής έκθεσης πραγματικών περιστατικών στις 9 Ιουλίου 2009, με την οποία η Επιτροπή επέστησε την προσοχή τους σε ορισμένα αποδεικτικά στοιχεία στα οποία σκόπευε να στηριχθεί ενόψει της έκδοσης τελικής απόφασης, καθώς και αιτήσεων παροχής πρόσθετων πληροφοριών οι οποίες εν συνεχεία απευθύνθηκαν, μεταξύ άλλων, και στις εν λόγω πρωτοδίκως προσφεύγουσες, η Επιτροπή εξέδωσε στις 23 Ιουνίου 2010 την επίδικη απόφαση. Με την απόφαση αυτή, η Επιτροπή έκρινε ότι οι πρακτικές που περιγράφηκαν στη σκέψη 8 της παρούσας απόφασης αποτελούσαν μέρος ενός γενικότερου σχεδίου περιορισμού του ανταγωνισμού μεταξύ των αποδεκτών της εν λόγω απόφασης και παρουσίαζαν τα χαρακτηριστικά ενιαίας και διαρκούς παράβασης, η οποία κάλυπτε τις τρεις υποκατηγορίες προϊόντων και εκτεινόταν στο έδαφος του Βελγίου, της Γερμανίας, της Γαλλίας, της Ιταλίας, των Κάτω Χωρών και της Αυστρίας. Συναφώς, το θεσμικό αυτό όργανο υπογράμμισε, μεταξύ άλλων, το γεγονός ότι οι οικείες πρακτικές ακολουθούσαν ένα επαναλαμβανόμενο μοντέλο, το οποίο αποδείχθηκε ότι ήταν το ίδιο και στα έξι κράτη μέλη που κάλυπτε η έρευνά της. Η Επιτροπή επισήμανε επίσης ότι υπήρχαν εθνικές επαγγελματικές ενώσεις σχετικές με το σύνολο των τριών υποκατηγοριών προϊόντων, τις οποίες ονόμασε «συντονιστικά όργανα», εθνικές επαγγελματικές ενώσεις με μέλη δραστηριοποιούμενα σε τουλάχιστον δύο από τις τρεις αυτές υποκατηγορίες προϊόντων και τις οποίες ονόμασε «ενώσεις για περισσότερα προϊόντα», καθώς και ενώσεις με εξειδικευμένο αντικείμενο και με μέλη των οποίων η δραστηριότητα σχετιζόταν με μία μόνον από τις τρεις υποκατηγορίες προϊόντων. Τέλος, διαπίστωσε ότι υπήρχε μια κεντρική ομάδα επιχειρήσεων οι οποίες μετείχαν στην παράβαση σε διάφορα κράτη μέλη και στο πλαίσιο τόσο των συντονιστικών οργάνων όσο και των ενώσεων για περισσότερα προϊόντα.

16 Κατά την Επιτροπή, οι προσφεύγουσες πρωτοδίκως μετείχαν στην επίμαχη παράβαση ως μέλη των ακόλουθων ενώσεων, ήτοι της ένωσης IndustrieForum Sanitär, η οποία αντικατέστησε από το 2001 την ένωση Freundeskreis der deutschen Sanitärindustrie, της ένωσης Arbeitskreis Baden und Duschen, η οποία αντικατέστησε από το 2003 την ένωση Arbeitskreis Duschabtrennungen, και των ενώσεων Fachverband Sanitär-Keramische Industrie στη Γερμανία, Arbeitskreis Sanitärindustrie (στο εξής: ASI) στην Αυστρία, Vitreous China-group στο Βέλγιο, Sanitair Fabrikanten Platform στις Κάτω Χώρες και Association française des industries de céramique sanitaire στη Γαλλία. Όσον αφορά την παράβαση που διαπράχθηκε στις Κάτω Χώρες, η Επιτροπή διαπίστωσε κατ' ουσίαν, με την αιτιολογική σκέψη 1179 της επίδικης απόφασης, ότι δεν μπορούσε να επιβληθεί πρόστιμο στις επιχειρήσεις οι οποίες είχαν μετάσχει στην επίμαχη παράβαση, λόγω του ότι αυτή είχε παραγραφεί.

17 Με το άρθρο 1 της επίδικης απόφασης, η Επιτροπή απαρίθμησε τις επιχειρήσεις στις οποίες καταλόγισε ευθύνη για παράβαση του άρθρου 101 ΣΛΕΕ και, από 1ης Ιανουαρίου 1994, του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ, λόγω της συμμετοχής τους σε σύμπραξη στον τομέα των ειδών υγιεινής στο Βέλγιο, τη Γερμανία, τη Γαλλία, την Ιταλία, τις Κάτω Χώρες και την Αυστρία και σε διάφορες περιόδους κατά το χρονικό διάστημα από τις 16 Οκτωβρίου 1992 έως τις 9 Νοεμβρίου 2004. Όσον αφορά τις προσφεύγουσες πρωτοδίκως, η Επιτροπή επέβαλε κυρώσεις, με το άρθρο 1, παράγραφος 1, της απόφασης αυτής, στη Villeroy & Boch για τη συμμετοχή της στην εν λόγω ενιαία παράβαση από τις 28 Σεπτεμβρίου 1994 μέχρι τις 9 Νοεμβρίου 2004 και στις θυγατρικές της Villeroy & Boch Austria, Villeroy & Boch Belgium και Villeroy & Boch France για περιόδους κατά το χρονικό διάστημα από τις 12 Οκτωβρίου 1994 έως τις 9 Νοεμβρίου 2004.

18 Με το άρθρο 2, παράγραφος 8, της επίδικης απόφασης, η Επιτροπή επέβαλε, πρώτον, στη Villeroy & Boch πρόστιμο ύψους 54 436 347 ευρώ, δεύτερον, στις Villeroy & Boch και Villeroy & Boch Austria, αλληλεγγύως και εις ολόκληρον, πρόστιμο ύψους 6 083 604 ευρώ, τρίτον, στις Villeroy & Boch και Villeroy & Boch Belgium, αλληλεγγύως και εις ολόκληρον, πρόστιμο ύψους 2 942 608 ευρώ, και, τέταρτον, στις Villeroy & Boch και Villeroy & Boch France, αλληλεγγύως και εις ολόκληρον, πρόστιμο ύψους 8 068 441 ευρώ. Ως εκ τούτου, το συνολικό ποσό των προστίμων που επιβλήθηκαν στις προσφεύγουσες πρωτοδίκως ανήλθε στα 71 531 000 ευρώ.

19 Για τον υπολογισμό των προστίμων αυτών, η Επιτροπή στηρίχθηκε στις κατευθυντήριες γραμμές του 2006.

Η διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

20 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 8 Σεπτεμβρίου 2010, η αναιρεσείουσα άσκησε προσφυγή στην υπόθεση T-373/10 ζητώντας την ακύρωση της επίδικης απόφασης, κατά το μέρος που την αφορά ή, επικουρικώς, τη μείωση του ποσού του προστίμου που της επιβλήθηκε με την απόφαση αυτή.

21 Προς στήριξη των αιτημάτων ακύρωσης, η αναιρεσείουσα υποστήριξε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου ότι η Επιτροπή κακώς χαρακτήρισε τη διαπιστωθείσα παράβαση ως ενιαία, σύνθετη και διαρκή και ότι, επικουρικώς, πράττοντας τούτο, παρέβη την υποχρέωση αιτιολόγησης καθόσον δεν οριοθέτησε με επαρκή ακρίβεια τις σχετικές αγορές. Επιπλέον, υποστήριξε ότι η Επιτροπή κακώς θεώρησε ότι η αναιρεσείουσα είχε μετάσχει σε παράβαση στην αυστριακή αγορά. Συναφώς, η αναιρεσείουσα επικαλέστηκε την έλλειψη αποδεικτικών στοιχείων σχετικά με παράβαση στην Αυστρία. Τέλος, αμφισβήτησε τον αλληλέγγυο χαρακτήρα του προστίμου που της επιβλήθηκε και υποστήριξε ότι ο υπολογισμός του ενείχε πλάνη περί την εκτίμηση, ότι το εν λόγω πρόστιμο έπρεπε να μειωθεί λαμβανομένης υπόψη της υπερβολικής διάρκειας της διοικητικής διαδικασίας καθώς και ότι ήταν δυσανάλογο.

22 Επικουρικώς, η αναιρεσείουσα υπέβαλε αιτήματα περί μείωσης του ποσού του επιβληθέντος προστίμου.

23 Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή στο σύνολό της.

Αιτήματα των διαδίκων

24 Η αναιρεσείουσα ζητεί από το Δικαστήριο:

— να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση στο σύνολό της, στο μέτρο που με αυτήν το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή της,

— επικουρικώς, να αναιρέσει εν μέρει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση,

— επικουρικότερον, να μειώσει το ποσό του προστίμου που της επιβλήθηκε,

— έτι επικουρικότερον, να αναιρέσει την εν λόγω αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση και να αναπέμψει την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο για να αποφανθεί επ' αυτής, και

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

25 Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

— να απορρίψει την αίτηση αναίρεσης στο σύνολό της ως εν μέρει απαράδεκτη και εν μέρει αβάσιμη, και

— να καταδικάσει την αναιρεσείουσα στα δικαστικά έξοδα.

Επί της αιτήσεως αναιρέσεως

26 Προς στήριξη της αίτησής της αναίρεσης, η αναιρεσείουσα προβάλλει τέσσερις λόγους. Ο πρώτος λόγος αναίρεσης αντλείται από πλάνη περί το δίκαιο στην οποία υπέπεσε το Γενικό Δικαστήριο στο πλαίσιο της εκτίμησης των παραβάσεων που φέρεται ότι διαπράχθηκαν στην Αυστρία. Ο δεύτερος λόγος αναίρεσης αντλείται από πλάνη περί το δίκαιο στην οποία υπέπεσε το Γενικό Δικαστήριο κατά τη διαπίστωση σύνθετης και ενιαίας παράβασης. Ο τρίτος λόγος αναίρεσης αντλείται από το γεγονός ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν άσκησε την πλήρη δικαιοδοσία του για να ελέγξει το ποσό του επιβληθέντος προστίμου. Ο τέταρτος λόγος αναίρεσης αντλείται από παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας.

Επί του πρώτου λόγου αναίρεσης, ο οποίος αντλείται από εσφαλμένη εκτίμηση ως προς τις παραβάσεις που φέρεται ότι διαπράχθηκαν στην Αυστρία

Επιχειρήματα των διαδίκων

27 Με τον πρώτο λόγο αναίρεσης, η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι οι διαπιστώσεις του Γενικού Δικαστηρίου είναι νομικώς εσφαλμένες όσον αφορά τις προβαλλόμενες παραβάσεις οι οποίες διαπράχθηκαν στην Αυστρία κατά την περίοδο από τις 12 Οκτωβρίου 1994 έως τις 9 Νοεμβρίου 2004, οπότε πρέπει να κριθούν ως μη σύννομες.

28 Όσον αφορά ειδικότερα το έτος 1994, το Γενικό Δικαστήριο, με τις σκέψεις 175 και 176 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, προέβη σε διασταλτική ερμηνεία των διαπιστώσεων της Επιτροπής, τροποποιώντας κατ' αυτόν τον τρόπο την αιτιολογία της επίδικης απόφασης κατά παράβαση του άρθρου 296, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ. Συγκεκριμένα, αντιθέτως προς όσα έκρινε το Γενικό Δικαστήριο, η Επιτροπή δεν διαπίστωσε, με τις αιτιολογικές σκέψεις 299 έως 301 της απόφασης αυτής, ότι οι συναντήσεις του ASI που διεξήχθησαν κατά το 1994 δεν αφορούσαν μόνο ντουζιέρες και βρύσες μπάνιου, αλλά επίσης κεραμικά μπάνιου.

29 Όσον αφορά τα έτη 1995 έως 1997, το Γενικό Δικαστήριο, με τις σκέψεις 185, 190 και 196 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, επισήμανε ότι η αναιρεσείουσα μετείχε σε παράνομες συζητήσεις κατά τη διάρκεια των συναντήσεων που διεξήχθησαν στις 16 Νοεμβρίου 1995, στις 23 Απριλίου 1996 και στις 15 Οκτωβρίου 1997.

30 Εντούτοις, όσον αφορά τη συνάντηση που διεξήχθη στις 16 Νοεμβρίου 1995, η αναιρεσείουσα υποστηρίζει κατ' ουσίαν ότι το συμπέρασμα αυτό είναι νομικώς εσφαλμένο, καταρχάς για τον λόγο ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν απάντησε στο σύνολο των επιχειρημάτων της. Οι παρατηρήσεις που διατύπωσε το Γενικό Δικαστήριο με τις σκέψεις 189 επ. της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης ως προς τη συνάντηση της 23ης Απριλίου 1996, και σύμφωνα με τις οποίες μικρή σημασία έχει το κατά πόσον η επίμαχη συζήτηση διοργανώθηκε κατόπιν αιτήματος των χονδρεμπόρων, είναι επίσης νομικώς εσφαλμένες, δεδομένου ότι υπάρχει καθόλα νόμιμη εναλλακτική εξήγηση για τις προσαπτόμενες πρακτικές σύμφωνα με την οποία οι χονδρέμποροι στον τομέα των ειδών υγιεινής απαιτούσαν ρητώς την κατάρτιση ετήσιων τιμοκαταλόγων σε ορισμένες ημερομηνίες προκειμένου να μπορέσουν να δημοσιεύσουν τους δικούς τους καταλόγους. Εκτός των άλλων, όσον αφορά τη συνάντηση της

15ης Οκτωβρίου 1997, το Γενικό Δικαστήριο με τη σκέψη 194 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης υπερέβη τα όρια του ελέγχου που προβλέπει το άρθρο 263 ΣΛΕΕ, στηριζόμενο σε αιτιολογία μη περιλαμβανόμενη στην ανακοίνωση των αιτιάσεων της Επιτροπής.

31 Για το έτος 1998, οι διαπιστώσεις στις οποίες προέβη το Γενικό Δικαστήριο με τις σκέψεις 197 επ. της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης ως προς την υποτιθέμενη συμμετοχή της αναιρεσείουσας σε παράβαση των κανόνων του δικαίου περί συμπράξεων είναι επίσης νομικώς εσφαλμένες, διότι είναι αντιφατικές. Συγκεκριμένα, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε, με τις σκέψεις 197 έως 202 της εν λόγω απόφασης, ότι η Επιτροπή δεν προσκόμισε στοιχεία τα οποία να αποδεικνύουν ότι, κατά τη διάρκεια του έτους 1998, η αναιρεσείουσα μετείχε σε συζητήσεις αντίθετες προς τον ανταγωνισμό. Ειδικότερα, η μαρτυρία της Masco δεν κατέστησε δυνατή την απόδειξη τέτοιας συμμετοχής. Εν συνεχεία, είναι άτοπο να βασίζεται το Γενικό Δικαστήριο, με τη σκέψη 203 της ανωτέρω απόφασης, στην ίδια αυτή μαρτυρία της Masco προκειμένου να αποδείξει ότι η αναιρεσείουσα δεν αποστασιοποιήθηκε από τις παράνομες πρακτικές κατά το έτος 1998. Επιπλέον, ούτε από αυτή τη μαρτυρία αλλά ούτε και από τις λοιπές ενδείξεις που παρατίθενται με την εν λόγω σκέψη 203 είναι δυνατό να αποδειχθεί ότι η αναιρεσείουσα δεν αποστασιοποιήθηκε. Συνεπώς, το Γενικό Δικαστήριο παραβίασε επίσης τις νομικές αρχές που έχει καθιερώσει η νομολογία και σύμφωνα με τις οποίες μια δέσμη ενδείξεων επαρκεί προς απόδειξη του ότι μια συνάντηση είναι αντίθετη προς το δίκαιο ανταγωνισμού μόνον όταν αποδεικνύει τον συστηματικό χαρακτήρα των οικείων συναντήσεων καθώς και το αντίθετο προς τον ανταγωνισμό περιεχόμενό τους, και εφόσον τούτο τεκμηριώνεται από σημαντικής αποδεικτικής αξίας δήλωση ορισμένης επιχείρησης. Εντούτοις, καμία από τις δύο αυτές προϋποθέσεις δεν συντρέχει εν προκειμένω.

32 Όσον αφορά το έτος 1999, τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε το Γενικό Δικαστήριο με τη σκέψη 208 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ήτοι ότι τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκόμισε η Επιτροπή, συγκεκριμένα δε τα χειρόγραφα πρακτικά της συνάντησης του ASI της 6ης Σεπτεμβρίου 1999 τα οποία συνέταξε η Ideal Standard, αποδεικνύουν επαρκώς κατά νόμον τη συμμετοχή της αναιρεσείουσας σε παράνομες συναντήσεις, είναι νομικώς εσφαλμένα. Η μαρτυρία επιχείρησης η οποία έχει ζητήσει μείωση του προστίμου βάσει της ανακοίνωσης του 2002 για τη συνεργασία δεν μπορεί να συνιστά επαρκή απόδειξη ως προς την ύπαρξη παράβασης στο μέτρο που η ακρίβεια της μαρτυρίας αυτής αμφισβητείται από διάφορες άλλες επιχειρήσεις κατά των οποίων στρέφεται η Επιτροπή.

33 Όσον αφορά το έτος 2000, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε με τη σκέψη 214 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, στηριζόμενο στα πρακτικά της συνάντησης του ASI της 12ης και 13ης Οκτωβρίου 2000, ότι, παρά την έλλειψη άμεσων αποδείξεων όσον αφορά τη συμμετοχή της αναιρεσείουσας στις αντίθετες προς τον ανταγωνισμό ενέργειες κατά το έτος αυτό, «επισημαίνεται ότι τα αποτελέσματα των παράνομων συναντήσεων που διεξήχθησαν το 1999 παρήχθησαν κατά το έτος 2000». Όμως, τα εν λόγω πρακτικά, τα οποία κατά τα λοιπά ερμηνεύονται εσφαλμένα από το Γενικό Δικαστήριο, δεν συνιστούν επαρκή απόδειξη σχετικά με το ζήτημα αυτό.

34 Όσον αφορά το έτος 2001, το Γενικό Δικαστήριο συνήγαγε, με τις σκέψεις 214 έως 218 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι η αναιρεσείουσα μετείχε στις παράνομες συζητήσεις για τον λόγο και μόνον ότι οι υποτιθέμενες παράνομες συζητήσεις που διεξήχθησαν κατά το έτος 2000 συνέχιζαν να παράγουν τα αποτελέσματά τους. Για να αιτιολογήσει τις επισημάνσεις του, το Γενικό Δικαστήριο αρκέστηκε να παραπέμψει στις αιτιολογικές σκέψεις 652 έως 658 της επίδικης απόφασης, χωρίς να εξηγήσει τον λόγο για τον οποίο κρίνει πειστικές τις παρατηρήσεις στις οποίες παραπέμπει.

35 Όσον αφορά τα έτη 2002 και 2003, το Γενικό Δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη τα επιχειρήματα της αναιρεσείουσας.

36 Τέλος, όσον αφορά το έτος 2004, οι παρατηρήσεις που παρέθεσε το Γενικό Δικαστήριο με τη σκέψη 228 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης είναι αντιφατικές και νομικώς εσφαλμένες. Συγκεκριμένα, με τη σκέψη αυτή, το Γενικό Δικαστήριο εκτίμησε ότι η αναιρεσείουσα, η οποία δεν

μετείχε στη συνάντηση του ASI της 22ας Ιανουαρίου 2004, ενημερώθηκε από τα πρακτικά της συνάντησης αυτής για τις αποφάσεις που είχαν λάβει οι ανταγωνιστές της κατά τη διάρκειά της, ενώ, με τη σκέψη 212 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι το γεγονός ότι τα πρακτικά των συναντήσεων του ASI αποστέλλονταν καταρχήν σε όλα τα μέλη της ένωσης αυτής δεν μπορούσε αφ' εαυτού να αποδείξει ότι η αναιρεσείουσα είχε όντως λάβει γνώση του περιεχομένου της κρίσιμης συνάντησης.

37 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη του πρώτου λόγου αναίρεσης.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

38 Με τον πρώτο λόγο αναίρεσης, η αναιρεσείουσα επικαλείται διάφορα νομικά σφάλματα των διαπιστώσεων στις οποίες κατέληξε το Γενικό Δικαστήριο όσον αφορά τις υποτιθέμενες παραβάσεις που διαπράχθηκαν στην Αυστρία από τις 12 Οκτωβρίου 1994 έως τις 9 Νοεμβρίου 2004.

39 Όσον αφορά, πρώτον, τα επιχειρήματα της αναιρεσείουσας σχετικά με το έτος 1994, διαπιστώνεται ότι, εν προκειμένω, η αναιρεσείουσα αρκείται στην επανάληψη της ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου πρωτοδίκως προβληθείσας επιχειρηματολογίας. Το ίδιο ισχύει και όσον αφορά τα επιχειρήματα σχετικά με τη συνάντηση της 23ης Απριλίου 1996.

40 Υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, η αίτηση αναίρεσης πρέπει να επισημαίνει με ακρίβεια τα προσβαλλόμενα στοιχεία της απόφασης της οποίας ζητείται η αναίρεση, καθώς και τα συγκεκριμένα νομικά επιχειρήματα στα οποία στηρίζεται το αίτημα αυτό. Δεν πληροί την προϋπόθεση αυτή η αίτηση αναίρεσης η οποία, χωρίς καν να περιέχει επιχειρηματολογία που να αποσκοπεί ειδικά στον εντοπισμό του νομικού σφάλματος που παρουσιάζει η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, απλώς αναπαράγει τους λόγους και τα επιχειρήματα που έχουν ήδη προβληθεί ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου. Πράγματι, μια τέτοια αίτηση αναίρεσης αποτελεί στην πραγματικότητα αίτηση για απλή επανεξέταση της ασκηθείσας ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου προσφυγής, πράγμα που δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 30ής Ιουνίου 2005, Eurocermex κατά ΓΕΕΑ, C-286/04 P, EU:C:2005:422, σκέψεις 49 και 50, καθώς και της 12ης Σεπτεμβρίου 2006, Reynolds Tobacco κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-131/03 P, EU:C:2006:541, σκέψεις 49 και 50).

41 Ως εκ τούτου, τα επιχειρήματα της αναιρεσείουσας σχετικά με το έτος 1994 και με τη συνάντηση της 23ης Απριλίου 1996 πρέπει να απορριφθούν ως απαράδεκτα.

42 Όσον αφορά, δεύτερον, τα επιχειρήματα της αναιρεσείουσας σχετικά με τις συναντήσεις που διεξήχθησαν στις 16 Νοεμβρίου 1995 και στις 15 Οκτωβρίου 1997, τα οποία αντλούνται κατ' ουσίαν από ελλιπή αιτιολογία της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, η υποχρέωση αιτιολόγησης που υπέχει το Γενικό Δικαστήριο δεν του επιβάλλει να παραθέτει αιτιολογία η οποία να ακολουθεί σε όλη τους την έκταση και έναν προς έναν όλους τους συλλογισμούς που διατύπωσαν οι διάδικοι. Επομένως, η αιτιολογία μπορεί να συνάγεται εμμέσως, υπό την προϋπόθεση ότι παρέχει στους μεν ενδιαφερομένους τη δυνατότητα να γνωρίζουν τους λόγους για τους οποίους το Γενικό Δικαστήριο δεν δέχθηκε τα επιχειρήματά τους, στο δε Δικαστήριο επαρκή στοιχεία ώστε να ασκήσει τον έλεγχό του (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 2ας Απριλίου 2009, Bouygues και Bouygues Télécom κατά Επιτροπής, C-431/07 P, EU:C:2009:223, σκέψη 42, καθώς και της 22ας Μαΐου 2014, Armando Álvarez κατά Επιτροπής, C-36/12 P, EU:C:2014:349, σκέψη 31).

43 Εν προκειμένω, το Γενικό Δικαστήριο, με τις σκέψεις 180 έως 185 και 192 έως 196 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, εξέτασε και απέρριψε τα επιχειρήματα της αναιρεσείουσας σχετικά με τις παραβάσεις που διαπράχθηκαν στην Αυστρία όσον αφορά τις διάφορες συναντήσεις. Για καθεμία

από τις εν λόγω συναντήσεις, το Γενικό Δικαστήριο, πριν απορρίψει την επιχειρηματολογία της αναιρεσείουσας ως αβάσιμη, παρέπεμψε στα κρίσιμα αποδεικτικά στοιχεία και στην επίδικη απόφαση. Συνεπώς, το Γενικό Δικαστήριο αιτιολόγησε την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση.

44 Ως εκ τούτου, το επιχείρημα της αναιρεσείουσας που εκτέθηκε στη σκέψη 42 ανωτέρω, πρέπει να απορριφθεί.

45 Όσον αφορά τη συνάντηση της 15ης Οκτωβρίου 1997, πρέπει επιπλέον να απορριφθεί το επιχείρημα της αναιρεσείουσας ότι το Γενικό Δικαστήριο στηρίχθηκε σε αιτιολογία μη περιλαμβανόμενη στην ανακοίνωση των αιτιάσεων της Επιτροπής. Πράγματι, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η αιτιολογία στην οποία στηρίχθηκε το Γενικό Δικαστήριο με τη σκέψη 194 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης περιλαμβάνεται στις σκέψεις 295 και 307 της επίδικης απόφασης. Η αναιρεσείουσα όμως δεν επικαλέστηκε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου την ύπαρξη ανακολουθίας επί του σημείου αυτού μεταξύ της επίδικης απόφασης και της ανακοίνωσης των αιτιάσεων. Συνεπώς, κατά πάγια νομολογία (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 22ας Οκτωβρίου 2015, AC-Treuhand κατά Επιτροπής, C-194/14 P, EU:C:2015:717, σκέψη 54), το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί να προβληθεί στο στάδιο της αναιρετικής δίκης ενώπιον του Δικαστηρίου.

46 Όσον αφορά, τρίτον, τις συναντήσεις της 30ής Απριλίου και της 18ης Ιουνίου 1998, επισημαίνεται ότι το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε, με τη σκέψη 199 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι κανένα από τα στοιχεία που προσκόμισε η Επιτροπή δεν καθιστά δυνατή την απόδειξη της συμμετοχής της αναιρεσείουσας στην παράβαση. Εντούτοις, με τη σκέψη 203 της εν λόγω απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε σαφώς ότι, ελλείψει δημόσιας αποστασιοποίησης της αναιρεσείουσας και λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι η συμφωνία της 15ης Οκτωβρίου 1997 εξακολουθούσε να παράγει τα αντίθετα προς τον ανταγωνισμό αποτελέσματά της και κατά τη διάρκεια του επόμενου έτους, η Επιτροπή ορθώς θεώρησε ότι η αναιρεσείουσα δεν είχε παύσει τη συμμετοχή της στην παράβαση κατά το 1998. Συνεπώς, το Γενικό Δικαστήριο όχι μόνον τήρησε την υποχρέωση αιτιολόγησης που υπέχει, παρέχοντας στους διαδίκους τη δυνατότητα να αμφισβητήσουν τη συλλογιστική του και στο Δικαστήριο να ασκήσει τον αναιρετικό του έλεγχο, αλλά και δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κατά τη διεξαγωγή των αποδείξεων.

47 Ως προς το τελευταίο αυτό σημείο, υπογραμμίζεται πράγματι ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η ύπαρξη πρακτικής ή συμφωνίας που θίγει τον ανταγωνισμό πρέπει, ως επί το πλείστον, να συνάγεται από ορισμένο αριθμό συμπτώσεων και ενδείξεων οι οποίες, συνολικά θεωρούμενες, μπορούν να αποτελέσουν, ελλείψει άλλης εύλογης εξήγησης, απόδειξη περί παράβασης των κανόνων ανταγωνισμού. Επομένως, όσον αφορά ειδικότερα παράβαση εκτεινόμενη σε περισσότερα έτη, το γεγονός ότι δεν υπήρξε άμεση απόδειξη της συμμετοχής εταιρίας στην παράβαση αυτή επί ορισμένη περίοδο δεν αποκλείει το ενδεχόμενο να διαπιστωθεί τέτοια συμμετοχή, και ως προς την εν λόγω περίοδο, εφόσον η εν λόγω διαπίστωση στηρίζεται σε αντικειμενικά και συγκλίνοντα στοιχεία, εξυπακουομένου ότι η απουσία δημόσιας αποστασιοποίησης μπορεί να ληφθεί συναφώς υπόψη (βλ., συναφώς, απόφαση της 17ης Σεπτεμβρίου 2015, Total Marketing Services κατά Επιτροπής, C-634/13 P, EU:C:2015:614, σκέψεις 26 έως 28 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

48 Το Γενικό Δικαστήριο επίσης δεν υπέπεσε σε αντίφαση αλλά ούτε και παρέβη την υποχρέωση αιτιολόγησης καθόσον έκρινε ότι, μολονότι η δήλωση της Masco δεν παρείχε αφ' εαυτής τη δυνατότητα να αποδειχθεί η συμμετοχή της αναιρεσείουσας στις ανταλλαγές πληροφοριών κατά το έτος 1998, εντούτοις μπορούσε να ληφθεί νομίμως υπόψη, μεταξύ άλλων στοιχείων, στο πλαίσιο της δέσμης συγκλινουσών ενδείξεων που περιγράφει η σκέψη 203 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, προκειμένου να αποδειχθεί ότι η αναιρεσείουσα δεν είχε διακόψει τη συμμετοχή της στις παράνομες πρακτικές κατά το έτος 1998.

49 Τέλος, τα επιχειρήματα της αναιρεσείουσας πρέπει να απορριφθούν ως απαράδεκτα κατά το μέρος που αμφισβητούν την εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων. Πράγματι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η εκτίμηση των

πραγματικών στοιχείων στην οποία προβαίνει το Γενικό Δικαστήριο δεν μπορεί καταρχήν να υπαχθεί στον αναιρετικό έλεγχο του Δικαστηρίου. Επομένως, όπως προκύπτει από το άρθρο 256 ΣΛΕΕ, και το άρθρο 58, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η αναίρεση περιορίζεται στα νομικά ζητήματα. Ως εκ τούτου, το Γενικό Δικαστήριο είναι αποκλειστικώς αρμόδιο να διαπιστώνει και να εκτιμά τα κρίσιμα πραγματικά στοιχεία και να αξιολογεί τα αποδεικτικά στοιχεία, υπό την επιφύλαξη του ενδεχομένου παραμόρφωσης των εν λόγω πραγματικών και αποδεικτικών στοιχείων (βλ., συναφώς, απόφαση της 2ας Οκτωβρίου 2003, Salzgitter κατά Επιτροπής, C-182/99 P, EU:C:2003:526, σκέψη 43 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

50 Όσον αφορά, τέταρτον, τις συναντήσεις που διεξήχθησαν κατά τη διάρκεια του έτους 1999, διαπιστώνεται, όπως προκύπτει από τη σκέψη 206 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι η Επιτροπή στηρίχθηκε όχι απλώς στην αίτηση επιείκειας της Ideal Standard, αλλά και στα χειρόγραφα πρακτικά της συνάντησης της 6ης Σεπτεμβρίου 1999, τα οποία συντάχθηκαν από εκπρόσωπο της Ideal Standard αυθημερόν της αντίθετης προς τον ανταγωνισμό συνάντησης. Αντιθέτως προς τα όσα υποστηρίζει η αναιρεσείουσα, το αποδεικτικό αυτό στοιχείο, το οποίο δεν ανάγεται χρονικά στην περίοδο κατά την οποία η εν λόγω εταιρία υπέβαλε την αίτησή της περί επιείκειας δυνάμει της ανακοίνωσης του 2002 για τη συνεργασία, αλλά είναι σύγχρονο των πραγματικών περιστατικών, όπως εκτέθηκε και από το Γενικό Δικαστήριο με τη σκέψη 207 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, δεν απαιτείται να συνοδεύεται από λοιπά συγκλίνοντα στοιχεία. Επομένως, το επιχείρημα αυτό πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμο.

51 Όσον αφορά, πέμπτον, τη συνάντηση του ASI της 12ης και 13ης Οκτωβρίου 2000, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι τα επιχειρήματα της αναιρεσείουσας στηρίζονται σε εσφαλμένη ερμηνεία της σκέψης 214 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης. Πράγματι, αντιθέτως προς ό,τι διατείνεται η αναιρεσείουσα, το Γενικό Δικαστήριο δεν βασίστηκε στα πρακτικά της συνάντησης αυτής για να διαπιστώσει ότι τα αποτελέσματα των παράνομων συζητήσεων που διεξήχθησαν κατά τη διάρκεια του 1999 παρήχθησαν κατά το έτος 2000. Εκτός αυτού, τα επιχειρήματα αυτά σκοπούν κατ' ουσίαν στο να θέσουν υπό αμφισβήτηση την εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου εκτίμηση των αποδεικτικών στοιχείων, χωρίς ωστόσο να αποδεικνύουν παραμόρφωσή τους. Για τον λόγο αυτό, υπό το πρίσμα της νομολογίας που εκτίθεται με τη σκέψη 49 της παρούσας απόφασης, τα επιχειρήματα αυτά είναι απαράδεκτα.

52 Όσον αφορά, έκτον, το έτος 2001, το επιχείρημα της αναιρεσείουσας στηρίζεται επίσης σε εσφαλμένη ερμηνεία της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης και, ως εκ τούτου, πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, από τις σκέψεις 215 έως 218 της απόφασης αυτής προκύπτει ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν συνήγαγε ότι η αναιρεσείουσα μετείχε στις παράνομες συζητήσεις που διεξήχθησαν κατά το έτος 2001 για τον λόγο ότι οι παράνομες συζητήσεις του έτους 2000 εξακολουθούσαν να παράγουν τα αποτελέσματά τους και κατά το επόμενο έτος. Συγκεκριμένα, με τις σκέψεις 215 έως 217 της εν λόγω απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο βασίστηκε στη συμμετοχή της εταιρίας αυτής σε περισσότερες συναντήσεις κατά το έτος 2001, κατά τη διάρκεια των οποίων οι μετέχοντες συμφώνησαν ως προς την ημερομηνία αποστολής των τιμοκαταλόγων στους χονδρεμπόρους και την ημερομηνία αύξησης των τιμών, καθώς και ως προς την ευθυγράμμιση των συναντήσεων αυτών με άλλες συναντήσεις διεξαχθείσες κατά τη διάρκεια των ετών 2000 και 2001, στις οποίες η εν λόγω εταιρία δεν είχε μεν μετάσχει, αλλά κατά τη διάρκεια των οποίων τα μέλη του ASI έθιξαν το ζήτημα των αριθμητικών αυξήσεων των τιμών από 1ης Ιανουαρίου 2002.

53 Όσον αφορά, έβδομον, τα επιχειρήματα που αντλεί η αναιρεσείουσα από ανεπαρκή αιτιολογία της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης στο μέτρο που το Γενικό Δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη τα επιχειρήματά της όσον αφορά τα έτη 2002 και 2003, αρκεί η διαπίστωση ότι, για καθεμία από τις κρίσιμες συναντήσεις, το Γενικό Δικαστήριο, πριν απορρίψει την επιχειρηματολογία της αναιρεσείουσας ως αβάσιμη, παρέπεμψε με τις σκέψεις 219 έως 226 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης στα κρίσιμα αποδεικτικά στοιχεία και στην επίδικη απόφαση. Υπό το πρίσμα της νομολογίας που εκτίθεται με τη σκέψη 42 της παρούσας απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο δεν όφειλε να απαντήσει στο σύνολο των επιχειρημάτων της αναιρεσείουσας. Ως εκ τούτου, τα υπό κρίση επιχειρήματα της αναιρεσείουσας πρέπει να απορριφθούν.

54 Όσον αφορά τέλος τα επιχειρήματα της αναιρεσείουσας σχετικά με τη συνάντηση της 22ας Ιανουαρίου 2004, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι σκοπός της αναιρεσείουσας είναι να θέσει εν αμφιβόλω την εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου εκτίμηση των αποδεικτικών στοιχείων, χωρίς ωστόσο να επικαλείται παραμόρφωσή τους. Για τον λόγο αυτό, υπό το πρίσμα της νομολογίας που εκτίθεται με τη σκέψη 49 της παρούσας απόφασης, τα επιχειρήματα αυτά είναι απαράδεκτα.

55 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, ο πρώτος λόγος αναίρεσης πρέπει να απορριφθεί ως εν μέρει απαράδεκτος και εν μέρει αβάσιμος.

Επί του δεύτερου λόγου αναίρεσης, που αντλείται από ύπαρξη ενιαίας και διαρκούς παράβασης

Επιχειρήματα των διαδίκων

56 Με τον δεύτερο λόγο αναίρεσης, η αναιρεσείουσα υποστηρίζει, πρώτον, ότι η νομική έννοια της ενιαίας, σύνθετης και διαρκούς παράβασης είναι, αφ' εαυτής, ασύμβατη με το άρθρο 101 ΣΛΕΕ και το άρθρο 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ, και δεν πρέπει ως εκ τούτου να εφαρμοστεί. Συγκεκριμένα, η έννοια αυτή στερείται παντελώς νομικής βάσης στο δίκαιο της Ένωσης. Περαιτέρω, η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση είναι ανεπαρκώς αιτιολογημένη στο μέτρο που το Γενικό Δικαστήριο δεν απάντησε στα επιχειρήματά της επί του ζητήματος αυτού.

57 Δεύτερον, η αναιρεσείουσα φρονεί, επικουρικώς, ότι οι προϋποθέσεις για τη διαπίστωση ενιαίας παράβασης δεν συνέτρεχαν εν προκειμένω, δεδομένου ότι η Επιτροπή δεν όρισε τη σχετική αγορά και ότι δεν αποδείχθηκε η ύπαρξη σχέσης συμπληρωματικότητας μεταξύ των διαφόρων προσαπτόμενων ενεργειών.

58 Τρίτον, η αναιρεσείουσα θεωρεί ότι, εν πάση περιπτώσει, λόγω των μερικών ακυρώσεων της επίδικης απόφασης σε σχέση με ορισμένα κράτη μέλη με τις αποφάσεις της 16ης Σεπτεμβρίου 2013, Wabco Europe κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-380/10, EU:T:2013:449), της 16ης Σεπτεμβρίου 2013, Keramag Keramische Werke κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-379/10 και T-381/10, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2013:457), καθώς και της 16ης Σεπτεμβρίου 2013, Duravit κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-364/10, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2013:477), αλλά και του γεγονότος ότι ορισμένες επιχειρήσεις ενδέχεται να μη γνώριζαν όλα τα στοιχεία της παράβασης, η υπό κρίση υπόθεση δεν μπορεί να αφορά συνολική παράβαση όπως η διαπιστωθείσα με την απόφαση αυτή.

59 Κατά την Επιτροπή, ο δεύτερος λόγος αναίρεσης πρέπει να απορριφθεί.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

60 Κατά πάγια νομολογία, παράβαση του άρθρου 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ μπορεί να προκύπτει όχι μόνον από μεμονωμένη πράξη, αλλά και από σειρά πράξεων ή ακόμη και από συνεχιζόμενη συμπεριφορά, έστω και αν ένα ή περισσότερα στοιχεία αυτής της σειράς πράξεων ή της συνεχιζόμενης συμπεριφοράς θα μπορούσαν επίσης να αποτελέσουν, εξεταζόμενα αφ' εαυτών και μεμονωμένα, παράβαση της εν λόγω διάταξης. Έτσι, όταν οι διάφορες πράξεις εντάσσονται σε ένα «συνολικό σχέδιο», λόγω του ότι επιδιώκουν τον ίδιο σκοπό, ήτοι τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της εσωτερικής αγοράς, η Επιτροπή δικαιούται να καταλογίσει την ευθύνη για τις πράξεις αυτές αναλόγως της συμμετοχής στην παράβαση, θεωρούμενη στο σύνολό της (βλ., συναφώς, απόφαση της 24ης Ιουνίου 2015, Fresh Del Monte Produce κατά Επιτροπής και Επιτροπή κατά Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P και C-294/13 P, EU:C:2015:416, σκέψη 156 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

61 Συνεπώς, μια επιχείρηση η οποία έχει μετάσχει σε μια τέτοια ενιαία και σύνθετη παράβαση με μορφές συμπεριφοράς της εμπίπτουσες στην έννοια της αντίθετης προς τους κανόνες του ανταγωνισμού συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής, κατά το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, οι οποίες

απέβλεπαν στην υλοποίηση της παράβασης στο σύνολό της, μπορεί να είναι συνυπαίτια, για όλη τη διάρκεια της συμμετοχής της στην εν λόγω παράβαση, για μορφές συμπεριφοράς στις οποίες προέβησαν άλλες επιχειρήσεις στο πλαίσιο της ίδιας παράβασης. Τούτο ισχύει όταν αποδεικνύεται ότι η εν λόγω επιχείρηση είχε την πρόθεση να συμβάλει με τη συμπεριφορά της στους κοινούς σκοπούς τους οποίους επιδίωκε το σύνολο των συμμετεχόντων και ότι γνώριζε τις συγκεκριμένες ενέργειες τις οποίες σχεδίαζαν ή επέδειξαν άλλες επιχειρήσεις επιδιώκοντας τους ίδιους σκοπούς ή μπορούσε ευλόγως να τις προβλέψει, αποδεχόμενη τον σχετικό κίνδυνο (βλ., συναφώς, απόφαση της 24ης Ιουνίου 2015, Fresh Del Monte Produce κατά Επιτροπής και Επιτροπή κατά Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P και C-294/13 P, EU:C:2015:416, σκέψη 157 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

62 Έτσι, η επιχείρηση μπορεί να έχει συμμετάσχει άμεσα στο σύνολο των αντίθετων προς τους κανόνες του ανταγωνισμού συμπεριφορών που συνθέτουν την ενιαία και διαρκή παράβαση, οπότε η Επιτροπή ορθώς της καταλογίζει την ευθύνη για το σύνολο των συμπεριφορών αυτών και, συνεπώς, για την εν λόγω παράβαση στο σύνολό της. Η επιχείρηση μπορεί επίσης να έχει συμμετάσχει άμεσα σε μέρος μόνον των αντίθετων προς τους κανόνες του ανταγωνισμού συμπεριφορών που συνθέτουν την ενιαία και διαρκή παράβαση, αλλά να γνώριζε το σύνολο των λοιπών παραβατικών συμπεριφορών τις οποίες σχεδίαζαν ή επέδειξαν οι λοιποί συμμετέχοντες στη σύμπραξη επιδιώκοντας τους ίδιους σκοπούς ή να μπορούσε ευλόγως να τις προβλέψει και να αποδεχόταν τον σχετικό κίνδυνο. Στην περίπτωση αυτή, η Επιτροπή επίσης ορθώς καταλογίζει στην επιχείρηση αυτή την ευθύνη για το σύνολο των αντίθετων προς τους κανόνες του ανταγωνισμού συμπεριφορών που συνθέτουν την εν λόγω παράβαση και, συνεπώς, για την παράβαση στο σύνολό της (βλ. απόφαση της 24ης Ιουνίου 2015, Fresh Del Monte Produce κατά Επιτροπής και Επιτροπή κατά Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P και C-294/13 P, EU:C:2015:416, σκέψη 158 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

63 Επιπλέον, προκειμένου να χαρακτηριστούν διάφορες ενέργειες ως ενιαία και διαρκής παράβαση, δεν χρειάζεται να επαληθεύεται αν εμφανίζουν μεταξύ τους δεσμό συμπληρωματικότητας υπό την έννοια ότι κάθε μία από αυτές σκοπεί στην αντιμετώπιση μιας ή περισσοτέρων συνεπειών της κανονικής λειτουργίας του ανταγωνισμού και συντείνουν, μέσω της αλληλεπίδρασής τους, στην επέλευση του συνόλου των αντιθέτων προς τον ανταγωνισμό αποτελεσμάτων τα οποία επιδίωξαν όσοι ενήργησαν στο πλαίσιο ενός συνολικού σχεδίου επιδιώκοντας ενιαίο σκοπό. Αντιθέτως, η προϋπόθεση που αφορά την έννοια του ενιαίου σκοπού συνεπάγεται ότι πρέπει να επαληθεύεται μήπως υπάρχουν χαρακτηριστικά στοιχεία των διαφορετικών συμπεριφορών που εμπίπτουν στην παράβαση από τα οποία να μπορεί να συναχθεί ότι οι συμπεριφορές που υλοποιήθηκαν από άλλες μετέχουσες επιχειρήσεις δεν έχουν το ίδιο επιζήμιο για τον ανταγωνισμό αντικείμενο ή αποτέλεσμα, οπότε δεν εντάσσονται σε ένα «συνολικό σχέδιο» λόγω του ότι επιδιώκουν τον ίδιο σκοπό, ήτοι τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της εσωτερικής αγοράς (βλ., συναφώς, απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2013, Siemens κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-239/11 P, C-489/11 P και C-498/11 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2013:866, σκέψεις 247 και 248).

64 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ αφορά αποκλειστικώς είτε τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην αγορά όπου υφίστανται περιορισμοί του ανταγωνισμού, ή έστω σε αγορές ευρισκόμενες σε προηγούμενο ή επόμενο στάδιο εμπορίας ή γειτονικές με αυτήν, είτε τις επιχειρήσεις οι οποίες περιορίζουν, δυνάμει συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής, την αυτονομία της συμπεριφοράς τους σε δεδομένη αγορά. Πράγματι, από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι το γράμμα του άρθρου 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ αναφέρεται γενικώς σε όλες τις συμφωνίες και τις εναρμονισμένες πρακτικές οι οποίες, είτε στις οριζόντιες σχέσεις είτε στις κάθετες, νοθεύουν τον ανταγωνισμό στην εσωτερική αγορά, ανεξαρτήτως της αγοράς στην οποία δραστηριοποιούνται οι εμπλεκόμενοι, καθώς και ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι οι όροι των μεταξύ τους διακανονισμών αφορούν μόνον την εμπορική συμπεριφορά του ενός εξ αυτών (βλ., συναφώς, απόφαση της 22ας Οκτωβρίου 2015, AC-Treuhand κατά Επιτροπής, C-194/14 P, EU:C:2015:717, σκέψεις 34 και 35 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

65 Λαμβανομένης υπόψη της ανωτέρω νομολογίας, πρέπει, πρώτον, να απορριφθούν τα επιχειρήματα της αναιρεσείουσας ότι η νομική έννοια της ενιαίας, σύνθετης και διαρκούς παράβασης είναι ασύμβατη με το άρθρο 101 ΣΛΕΕ και το άρθρο 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ.

66 Δεύτερον, διαπιστώνεται ότι, αντιθέτως προς τα υποστηριζόμενα από την αναιρεσείουσα, το Γενικό Δικαστήριο, υπενθυμίζοντας τη νομολογία αυτή με τις σκέψεις 32 έως 34, 41, 42 και 46 έως 48 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, αιτιολόγησε επαρκώς κατά νόμον την απόφαση αυτή.

67 Τρίτον, όσον αφορά το επιχείρημα της αναιρεσείουσας περί μη συνδρομής εν προκειμένω των προϋποθέσεων για τη διαπίστωση ενιαίας παράβασης στο μέτρο που η Επιτροπή δεν όρισε τη σχετική αγορά, διαπιστώνεται, όπως ορθώς επισήμανε το Γενικό Δικαστήριο με τη σκέψη 54 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης και παραδέχεται η αναιρεσείουσα, ότι το γεγονός ότι οι καλυπτόμενες από την παράβαση αγορές –προϊόντων και γεωγραφικές– είναι διαφορετικές σε καμία περίπτωση δεν εμποδίζει τη δυνατότητα διαπίστωσης ενιαίας παράβασης. Συνεπώς, το επιχείρημα αυτό είναι εν πάση περιπτώσει αλυσιτελές.

68 Τέταρτον, το Γενικό Δικαστήριο, με τις σκέψεις 63 έως 71 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον έκρινε ότι η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε εν προκειμένω την ύπαρξη ενιαίου σκοπού που αποδείκνυε τη διάπραξη ενιαίας παράβασης. Πράγματι, το Γενικό Δικαστήριο απέδειξε επαρκώς κατά νόμον, βάσει των πραγματικών διαπιστώσεων στις οποίες προέβη με τις σκέψεις 66, 69 και 71 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι οι διάφορες προσαπτόμενες συμπεριφορές αφορούσαν έναν και τον αυτό σκοπό, συνιστάμενο, όσον αφορά τους κατασκευαστές ειδών υγιεινής, στον συντονισμό των συμπεριφορών τους έναντι των χονδρεμπόρων. Συναφώς, υπογραμμίζεται ότι, αντιθέτως προς τα υποστηριζόμενα από την αναιρεσείουσα, η έννοια του ενιαίου σκοπού έχει καθοριστεί, όπως προκύπτει από τις εν λόγω σκέψεις 66, 69 και 71, όχι βάσει μιας γενικής αναφοράς σε στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στις αγορές τις οποίες αφορά, αλλά βάσει διαφόρων αντικειμενικών στοιχείων, όπως είναι ο κεντρικός ρόλος των χονδρεμπόρων στην αλυσίδα διανομής, τα χαρακτηριστικά της εν λόγω αλυσίδας, η ύπαρξη συντονιστικών οργάνων και ενώσεων για περισσότερα προϊόντα, η ομοιότητα στην υλοποίηση των συμπαιγνιακών συμφωνιών και η ουσιαστική, γεωγραφική και χρονική αλληλεπικάλυψη των οικείων πρακτικών.

69 Υπό τις συνθήκες αυτές, χωρίς να απαιτείται να αποδειχθεί η ύπαρξη σχέσης συμπληρωματικότητας μεταξύ των διαφόρων προσαπτόμενων πρακτικών, δεδομένου ότι ευθύνη για ενιαία και διαρκή παράβαση είναι δυνατόν να καταλογιστεί σε μη ανταγωνιστικές επιχειρήσεις χωρίς να είναι αναγκαίος ο συστηματικός ορισμός των σχετικών αγορών, και εφόσον διαπιστώθηκε ότι η αναιρεσείουσα ευθύνεται, αφενός, για την άμεση συμμετοχή της στην προσαπτόμενη παράβαση και, αφετέρου, για την έμμεση συμμετοχή της στην ίδια παράβαση, στο μέτρο που γνώριζε το σύνολο των λοιπών παραβατικών συμπεριφορών τις οποίες σχεδίαζαν ή επέδειξαν οι λοιποί συμμετέχοντες στη σύμπραξη επιδιώκοντας τους ίδιους σκοπούς ή μπορούσε ευλόγως να τις προβλέψει, αποδεχόμενη τον σχετικό κίνδυνο, δεν μπορεί να προσαφθεί πλάνη στο Γενικό Δικαστήριο κατά την κρίση περί του ότι η Επιτροπή ορθώς συνήγαγε εν προκειμένω την ύπαρξη ενιαίας και διαρκούς παράβασης.

70 Τέλος, όσον αφορά την επιχειρηματολογία περί των μερικών ακυρώσεων της επίδικης απόφασης με αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου αφορώσες την ίδια παράβαση με αυτήν που αποτελεί αντικείμενο της υπό κρίση υπόθεσης, υπενθυμίζεται ότι η εκτίμηση των αποδεικτικών στοιχείων σχετικά με τις διάφορες εθνικές αγορές εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Γενικού Δικαστηρίου. Στο μέτρο που με την επιχειρηματολογία αυτή επιχειρείται να τεθεί υπό αμφισβήτηση η ύπαρξη ενιαίας, σύνθετης και διαρκούς παράβασης, υπογραμμίζεται ότι το γεγονός ότι το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε εν μέρει την επίδικη απόφαση κατά το μέρος που αυτή αφορά την απόδειξη της συμμετοχής στην προσαπτόμενη παράβαση ορισμένων από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, ως προς ορισμένες γεωγραφικές αγορές και για συγκεκριμένες περιόδους, δεν αρκεί ώστε να ανατραπεί η διαπίστωση του Γενικό Δικαστηρίου σχετικά με την ύπαρξη συνολικού σχεδίου εκτεινόμενου στις τρεις υποκατηγορίες προϊόντων και τα έξι ενδιαφερόμενα κράτη μέλη και με την επιδίωξη ίδιου σκοπού, ήτοι τη νόθευση του ανταγωνισμού. Αναλόγως της περίπτωσης, οι μερικές αυτές ακυρώσεις

συνεπάγονται απλώς μείωση του προστίμου που επιβλήθηκε σε καθεμία από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, στο μέτρο που, κατά τον υπολογισμό του επιβληθέντος προστίμου, ελήφθησαν υπόψη οι σχετικές γεωγραφικές αγορές.

71 Κατά συνέπεια, ο δεύτερος λόγος αναίρεσης πρέπει να απορριφθεί εν μέρει ως αλυσιτελής και εν μέρει ως αβάσιμος.

Επί του τρίτου και του τέταρτου λόγου αναίρεσης, σχετικά με τον έλεγχο πλήρους δικαιοδοσίας και με την αναλογικότητα του προστίμου

Επιχειρήματα των διαδίκων

72 Με τον τρίτο λόγο αναίρεσης, η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι, για λόγους ασφάλειας δικαίου και προκειμένου να διασφαλιστεί το δικαίωμα δίκαιης δίκης, το Γενικό Δικαστήριο και το Δικαστήριο οφείλουν, σε κάθε υπόθεση της οποίας επιλαμβάνονται και η οποία αφορά τον εκ μέρους της Επιτροπής καθορισμό προστίμου ή χρηματικής ποινής, να ασκούν αποτελεσματικά την πλήρη δικαιοδοσία που τους έχει παράσχει ο νομοθέτης της Ένωσης δυνάμει του άρθρου 31 του κανονισμού 1/2003, ειδικότερα δε σε πλαίσιο όπου κανένας νομικός κανόνας δεν προβλέπει εναρμόνιση των κυρώσεων και λαμβανομένου υπόψη ότι η Επιτροπή έχει εφαρμόσει τρεις διαφορετικές μεθόδους υπολογισμού των προστίμων κατά τα έτη 1998 έως 2006.

73 Η αναιρεσείουσα διατείνεται ότι το Γενικό Δικαστήριο, αντιθέτως προς τα αιτήματά της, άσκησε με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση μόνον έλεγχο νομιμότητας όσον αφορά τον καθορισμό του ποσού του προστίμου.

74 Επιπλέον, η αναιρεσείουσα φρονεί ότι εν προκειμένω το Γενικό Δικαστήριο όφειλε να έχει μειώσει το ποσό του προστίμου λαμβανομένης υπόψη της σοβαρότητας της παράβασης, η οποία αφορά περιορισμένο μόνο αριθμό κρατών μελών, ως επί το πλείστον μικρών. Συναφώς, δεν είναι αντιληπτός ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή επέβαλε αυστηρότερες κυρώσεις για τις προσαπτόμενες εν προκειμένω ενέργειες σε σχέση με συμπράξεις της ίδιας φύσης εκτεινόμενες στο σύνολο του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου.

75 Εκτός αυτού, η αναιρεσείουσα επικρίνει το γεγονός ότι δεν της χορηγήθηκε μείωση του ποσού του προστίμου λόγω της υπερβολικής διάρκειας της διοικητικής διαδικασίας, η οποία ανήλθε συνολικά σε σχεδόν έξι έτη.

76 Με τον τέταρτο λόγο αναίρεσης, η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας, η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 49, παράγραφος 3, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και από την οποία προκύπτει ότι η κύρωση πρέπει να αντικατοπτρίζει τη σοβαρότητα της παράβασης. Συναφώς, η αναιρεσείουσα φρονεί ότι, για να προσδιορίσει τη σοβαρότητα αυτή, το Γενικό Δικαστήριο οφείλει να λάβει υπόψη τα αποτελέσματα της επίμαχης παράβασης στην αγορά, καθώς και τους κύκλους εργασιών που πραγματοποιήθηκαν στις σχετικές αγορές, πράγμα που δεν έπραξε εν προκειμένω.

77 Το Γενικό Δικαστήριο όφειλε επίσης να έχει βεβαιωθεί ότι το ποσό του προστίμου που επιβλήθηκε με την επίδικη απόφαση είχε –σε απόλυτους όρους– αναλογικό χαρακτήρα, πράγμα το οποίο δεν ισχύει στην περίπτωση κατά την οποία επιβάλλεται πρόστιμο 6,08 εκατομμυρίων ευρώ για όγκο συναλλαγών καλυπτόμενο από συμφωνία αξίας περίπου 3,88 εκατομμυρίων ευρώ.

78 Ως εκ τούτου, η αναιρεσείουσα ζητεί από το Δικαστήριο να θεραπεύσει τις ως άνω παράνομες παραλείψεις του Γενικού Δικαστηρίου και να προβεί το ίδιο σε μείωση του ποσού του επιβληθέντος προστίμου.

79 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη του τρίτου και του τέταρτου λόγου αναίρεσης.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

80 Από πάγια νομολογία προκύπτει ότι ο έλεγχος νομιμότητας τον οποίο καθιερώνει το άρθρο 263 ΣΛΕΕ συνεπάγεται ότι ο δικαστής της Ένωσης ασκεί έλεγχο, τόσο νομικό όσο και πραγματικό, των επιχειρημάτων που προβάλλει ο προσφεύγων κατά της προσβαλλόμενης απόφασης και ότι έχει την εξουσία να εκτιμήσει τις αποδείξεις, να ακυρώσει την εν λόγω απόφαση και να τροποποιήσει το ποσό των προστίμων (βλ. απόφαση της 10ης Ιουλίου 2014, Telefónica και Telefónica de España κατά Επιτροπής, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, σκέψη 53 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

81 Ο έλεγχος νομιμότητας συμπληρώνεται από την πλήρη δικαιοδοσία που αναγνωρίζει στον δικαστή της Ένωσης το άρθρο 31 του κανονισμού 1/2003, σύμφωνα με το άρθρο 261 ΣΛΕΕ. Η εν λόγω πλήρης δικαιοδοσία παρέχει στον δικαστή την εξουσία, πέραν του απλού ελέγχου νομιμότητας της κύρωσης, να υποκαθιστά την Επιτροπή προβαίνοντας στη δική του εκτίμηση και, κατά συνέπεια, να εξαλείφει, να μειώνει ή να αυξάνει το πρόστιμο ή τη χρηματική ποινή που επιβλήθηκαν (βλ. απόφαση της 8ης Δεκεμβρίου 2011, Χαλκόρ κατά Επιτροπής, C-386/10 P, EU:C:2011:815, σκέψη 63 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

82 Προς εκπλήρωση των επιταγών ενός ελέγχου πλήρους δικαιοδοσίας, υπό την έννοια του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην περίπτωση του προστίμου, ο δικαστής της Ένωσης υποχρεούται, κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τις οποίες προβλέπουν τα άρθρα 261 ΣΛΕΕ και 263 ΣΛΕΕ, να εξετάζει κάθε νομική ή πραγματική αιτίαση με την οποία προβάλλεται ότι το ύψος του προστίμου δεν είναι ανάλογο προς τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης (βλ. απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2014, Επιτροπή κατά Parker Hannifin Manufacturing και Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, σκέψη 75 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

83 Η άσκηση της πλήρους δικαιοδοσίας δεν ισοδυναμεί, όμως, με αυτεπάγγελτο έλεγχο, και η διαδικασία διεξάγεται κατ' αντιμωλίαν. Απόκειται κατ' αρχήν στον προσφεύγοντα να επικαλεστεί λόγους κατά της προσβαλλόμενης απόφασης και να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία προς στήριξη των λόγων αυτών (βλ. απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2014, Επιτροπή κατά Parker Hannifin Manufacturing και Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, σκέψη 76 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

84 Συναφώς, υπογραμμίζεται ότι η έλλειψη αυτεπάγγελτου ελέγχου του συνόλου της προσβαλλόμενης απόφασης δεν συνεπάγεται παραβίαση της αρχής της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας. Πράγματι, προς τήρηση της αρχής αυτής το Γενικό Δικαστήριο, το οποίο βεβαίως πρέπει να απαντήσει στους προβληθέντες λόγους και να ασκήσει έλεγχο τόσο των νομικών όσο και των πραγματικών στοιχείων, δεν υποχρεούται κατ' ανάγκη να προβεί αυτεπαγγέλτως σε νέα πλήρη εξέταση της υπόθεσης (βλ. απόφαση της 8ης Δεκεμβρίου 2011, Χαλκόρ κατά Επιτροπής, C-386/10 P, EU:C:2011:815, σκέψη 66).

85 Επιπλέον, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, το Γενικό Δικαστήριο είναι το μόνο αρμόδιο να ελέγξει τον τρόπο με τον οποίο η Επιτροπή αξιολόγησε σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση τη σοβαρότητα των παράνομων μορφών συμπεριφοράς. Ο αναιρετικός έλεγχος του Δικαστηρίου έχει ως σκοπό, αφενός, να εξετάζει σε ποιο μέτρο το Γενικό Δικαστήριο έλαβε υπόψη, κατά τρόπο νομικώς ορθό, όλους τους ουσιώδεις παράγοντες για να εκτιμήσει τη σοβαρότητα μιας συγκεκριμένης συμπεριφοράς, υπό το πρίσμα του άρθρου 101 ΣΛΕΕ και του άρθρου 23 του κανονισμού 1/2003 και, αφετέρου, να εξακριβώσει αν το Γενικό Δικαστήριο απάντησε επαρκώς κατά νόμο στο σύνολο των επιχειρημάτων που επικαλέστηκε ο αναιρεσείων προς στήριξη του αιτήματος μείωσης του προστίμου. Η σοβαρότητα των παραβάσεων του δικαίου ανταγωνισμού της Ένωσης πρέπει να αποδεικνύεται με ικανό αριθμό στοιχείων, όπως είναι, μεταξύ άλλων, ο αποτρεπτικός χαρακτήρας των προστίμων, οι ιδιαίτερες περιστάσεις της υπόθεσης και το πλαίσιό της, περιλαμβανομένης της συμπεριφοράς καθεμιάς εκ των επιχειρήσεων, ο ρόλος τους στη δημιουργία της σύμπραξης, το κέρδος που

μπόρεσαν να αποκομίσουν από αυτή, το μέγεθός τους και η αξία των σχετικών εμπορευμάτων, καθώς και ο κίνδυνος που αντιπροσωπεύουν παραβάσεις αυτού του είδους για τους σκοπούς της Ένωσης (βλ., συναφώς, απόφαση της 11ης Ιουλίου 2013, Team Relocations κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-444/11 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2013:464, σκέψεις 95, 99 και 100).

86 Επιπλέον, δεν απόκειται στο Δικαστήριο, όταν αποφαίνεται επί νομικών ζητημάτων στο πλαίσιο της αναιρετικής διαδικασίας, να υποκαθιστά για λόγους επιείκειας με την κρίση του την κρίση του Γενικού Δικαστηρίου, το οποίο αποφαίνεται κατά πλήρη δικαιοδοσία επί του ύψους των προστίμων που επιβάλλονται σε επιχειρήσεις λόγω παραβίασης του δικαίου της Ένωσης. Επομένως, μόνο στο μέτρο που το Δικαστήριο κρίνει ότι η αυστηρότητα της κύρωσης είναι όχι απλώς μη ενδεδειγμένη, αλλά και υπερβολική, σε σημείο που να είναι δυσανάλογη, μπορεί να διαπιστωθεί πλάνη περί το δίκαιο εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου λόγω του μη ενδεδειγμένου ύψους ενός προστίμου (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 30ής Μαΐου 2013, Quinn Barlo κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-70/12 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2013:351, σκέψη 57 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

87 Ο τρίτος και ο τέταρτος λόγος αναίρεσης πρέπει να εξεταστούν υπό το πρίσμα της ανωτέρω νομολογίας.

88 Όπως όμως σαφώς προκύπτει από τη νομολογία αυτή, πρώτον, ο έλεγχος πλήρους δικαιοδοσίας αφορά αποκλειστικά την επιβληθείσα κύρωση και όχι το σύνολο της προσβαλλόμενης απόφασης και, δεύτερον, ούτε η πλήρης δικαιοδοσία ούτε ο έλεγχος νομιμότητας ισοδυναμούν με αυτεπάγγελτο έλεγχο, πράγμα που σημαίνει ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν όφειλε να προβεί αυτεπαγγέλτως σε νέα πλήρη εξέταση της υπόθεσης, αποσυνδεδεμένη από τις αιτιάσεις της αναιρεσείουσας.

89 Εν προκειμένω, διαπιστώνεται ότι το Γενικό Δικαστήριο, με αφετηρία τη σκέψη 335 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, άσκησε πραγματικό έλεγχο του ποσού του προστίμου, απάντησε στα διάφορα επιχειρήματα της αναιρεσείουσας και αποφάνθηκε, με τις σκέψεις 397 έως 402 της απόφασης αυτής, επί των αιτημάτων μείωσης του ποσού του προστίμου, μη περιοριζόμενο επομένως στον έλεγχο νομιμότητας του εν λόγω ποσού, αντιθέτως προς τα όσα υποστηρίζει η αναιρεσείουσα. Συναφώς, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε ιδίως, με τη σκέψη 384 της εν λόγω απόφασης, ότι ο συντελεστής ύψους 15 % ως συντελεστής «σοβαρότητας της παράβασης» και «πρόσθετου ποσού» ήταν ο ελάχιστος δυνατός λαμβανομένης υπόψη της ιδιαίτερα σοβαρής φύσης της επίμαχης παράβασης, εν συνεχεία δε έκρινε, με τις σκέψεις 397 έως 401 της ίδιας απόφασης, ότι κανένα από τα στοιχεία που προέβαλαν οι προσφεύγουσες πρωτοδίκως δεν δικαιολογούσε μείωση του ποσού του προστίμου.

90 Όσον αφορά ειδικότερα την εξέταση της σοβαρότητας της προσαπτόμενης παράβασης, διαπιστώνεται ότι το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε μεταξύ άλλων, με τη σκέψη 381 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το σημείο 23 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006, το οποίο ορίζει ότι «οι οριζόντιες συμφωνίες καθορισμού τιμών, κατανομής αγορών και περιορισμού της παραγωγής, που είναι κατά κανόνα μυστικές, είναι, από την ίδια τη φύση τους, μεταξύ των πλέον επιζήμιων περιορισμών του ανταγωνισμού. Ως ζήτημα πολιτικής θα τιμωρούνται με βαριά πρόστιμα. Κατά συνέπεια, το ποσοστό της αξίας των πωλήσεων που θα λαμβάνεται υπόψη για τέτοιου είδους παραβάσεις κατά κανόνα θα ορίζεται στα υψηλότερα όρια της παραπάνω κλίμακας». Το Γενικό Δικαστήριο παρέθεσε, με τη σκέψη 383 της εν λόγω απόφασης, την αιτιολογία στην οποία κατέληξε η Επιτροπή με την αιτιολογική σκέψη 1211 της επίδικης απόφασης, κατά την οποία ο οριζόντιος συντονισμός των τιμών συγκαταλεγόταν, από την ίδια τη φύση του, μεταξύ των πλέον επιζήμιων περιορισμών του ανταγωνισμού και ότι η παράβαση ήταν ενιαία, διαρκής και σύνθετη, εκτεινόταν δε σε έξι κράτη μέλη και κάλυπτε τις τρεις υποκατηγορίες προϊόντων, διαπιστώνοντας εν συνεχεία, με τη σκέψη 384 της ίδιας απόφασης, την ιδιαιτέρως σοβαρή φύση της επίμαχης παράβασης η οποία δικαιολογούσε την εφαρμογή συντελεστή σοβαρότητας 15 % και, με τη σκέψη 385 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, τη συμμετοχή της αναιρεσείουσας «στην κεντρική ομάδα επιχειρήσεων» η οποία υλοποίησε τη διαπιστωθείσα παράβαση.

91 Έχοντας επομένως λάβει υπόψη το σύνολο των κρίσιμων παραμέτρων για την εκτίμηση της σοβαρότητας της προσαπτόμενης παράβασης, δεδομένου επιπλέον ότι είχε αποδειχθεί ο οριζόντιος συντονισμός των τιμών και η συμμετοχή της αναιρεσείουσας σε αυτόν, και έχοντας απαντήσει στα επιχειρήματα της αναιρεσείουσας επί του ζητήματος αυτού, το Γενικό Δικαστήριο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο και τήρησε την υποχρέωση αποτελεσματικού δικαστικού ελέγχου της επίδικης απόφασης.

92 Όσον αφορά την εκτίμηση της υπερβολικής διάρκειας της διοικητικής διαδικασίας, υπενθυμίζεται ότι, μολονότι η εκ μέρους της Επιτροπής παραβίαση της αρχής της τήρησης εύλογης προθεσμίας δύναται να δικαιολογήσει την ακύρωση απόφασης εκδοθείσας κατά το πέρας διοικητικής διαδικασίας στηριζόμενης στα άρθρα 101 και 102 ΣΛΕΕ, δεδομένου ότι συνεπάγεται επίσης προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας της οικείας επιχείρησης, εντούτοις η εν λόγω υπέρβαση της εύλογης προθεσμίας, ακόμη και αν υποτεθεί ότι έχει αποδειχθεί, δεν είναι ικανή να επιφέρει τη μείωση του επιβληθέντος προστίμου (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 9ης Ιουνίου 2016, CEPSA κατά Επιτροπής, C-608/13 P, EU:C:2016:414, σκέψη 61 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και της 9ης Ιουνίου 2016, PROAS κατά Επιτροπής, C-616/13 P, EU:C:2016:415, σκέψη 74 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Εν προκειμένω όμως, όπως προκύπτει από τη σκέψη 75 της παρούσας απόφασης, δεν αμφισβητείται ότι, με το επιχείρημά της όσον αφορά την εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου εσφαλμένη εκτίμηση της υπερβολικής διάρκειας της διοικητικής διαδικασίας, η αναιρεσείουσα επιδιώκει απλώς να μειωθεί το ποσό του προστίμου που της επιβλήθηκε.

93 Κατά συνέπεια, ανεξαρτήτως του βασίμου του, το επιχείρημα αυτό πρέπει να απορριφθεί ως αλυσιτελές.

94 Τέλος, όσον αφορά αυτόν καθαυτόν τον αναλογικό χαρακτήρα του επιβληθέντος ποσού του προστίμου, η αναιρεσείουσα δεν προβάλλει κανένα επιχείρημα ικανό να αποδείξει ότι το ύψος της επιβληθείσας κύρωσης είναι μη ενδεδειγμένο ή υπερβολικό. Συναφώς, το επιχείρημα ότι ένα πρόστιμο ύψους 6,08 εκατομμυρίων ευρώ είναι δυσανάλογο προς τον σχετικό με τη σύμπραξη κύκλο εργασιών των 3,88 εκατομμυρίων ευρώ πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, δεν αμφισβητείται ότι, εν προκειμένω, το ποσό του προστίμου που επιβλήθηκε στη Villeroy & Boch και τις θυγατρικές της μειώθηκε κατά τρόπο ώστε να μην υπερβαίνει το 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών που είχαν πραγματοποιήσει οι εν λόγω εταιρίες κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος, όπως επιτάσσει το άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003. Το όριο όμως αυτό εξασφαλίζει ήδη ότι το ύψος του εν λόγω προστίμου δεν είναι δυσανάλογο σε σχέση με το μέγεθος της επιχείρησης, όπως αυτό καθορίζεται από τον συνολικό κύκλο εργασιών της (βλ., συναφώς, απόφαση της 28ης Ιουνίου 2005, Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P έως C-208/02 P και C-213/02 P, EU:C:2005:408, σκέψεις 280 έως 282).

95 Κατά συνέπεια, ο τρίτος και ο τέταρτος λόγος αναίρεσης πρέπει να απορριφθούν ως εν μέρει αλυσιτελείς και ως εν μέρει αβάσιμοι.

96 Δεδομένου ότι κανένας από τους λόγους αναίρεσης που προέβαλε η αναιρεσείουσα δεν έγινε δεκτός, η αίτηση αναίρεσης πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

97 Κατά το άρθρο 184, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, όταν η αίτηση αναίρεσης απορρίπτεται ως αβάσιμη, το Δικαστήριο αποφαίνεται επί των δικαστικών εξόδων. Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του εν λόγω Κανονισμού, το οποίο εφαρμόζεται στην αναιρετική δίκη δυνάμει του άρθρου 184, παράγραφος 1, του Κανονισμού αυτού, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η αναιρεσείουσα ηττήθηκε, πρέπει να καταδικασθεί στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα της Επιτροπής.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την αίτηση αναίρεσης.

2) Καταδικάζει τη Villeroy & Boch Austria GmbH στα δικαστικά έξοδα.

(υπογραφές)

i — Στη σκέψη 64 του παρόντος κειμένου έγινε τροποποίηση γλωσσικής φύσεως μετά την αρχική ανάρτησή του στην ψηφιακή Συλλογή Νομολογίας.